

net: 1. ut Sacerdotes omnes sedulo caveant, ne benedictiones aut exorcismos sumant ex ineptis quibusdam libellis, qui circumferuntur; neque aliis unquam utantur cæremoniis, quam quæ in Rituali R., quæque in Benedicti XIV operibus, et Venerabilis Novariensis episcopi Caroli Bescapè scriptis exhibentur. Imo neque exorcizare præsumant sub gravissimis pœnis absque expressa Episcopi licentia; 2. ut cælo tonante et fœda ingruente tempestate, curet Parochus populum in Ecclesia convocandum; non tamen noctu. Eumque excitet ad peccatorum contritionem; Litaniis Sanctorum aliasque preces, ipso alternante populo, recitet; eidemque suadeat Deum esse jejuniis imprimis, orationibus et virtutum exercitio placandum; neque ad flagella avertenda prodesse *solum campanarum sonitum*, imo potius ictus fulmineos provocare¹; 3. ut totis viribus in id incumbant Parochi primum, ac ceteri dein Sacerdotes, quo e vulgo erroneæ opiniones de potestate dæmonum vel lamiarum prorsus eradicentur. Neque unquam quidquam fiat, quod Religionis puritati, et integrati Fidei non sit consentaneum² (J).

¹ Diximus *solum campanarum sonitum*, id est quasi salutaris effectus sit expectandus a sono campanæ, quatenus naturalis quidem clangor est. Ceterum bene poterit expectari quasi ab instrumento variis precibus consacrato. Hinc Ecclesia in campanarum benedictione postulat a Deo, ut cum illæ insonuerint, procul recedant *incursio turbinum, percussio fulminum, læsio tonitruum, calamitas tempestatum omnesque spiritus procellarum*, etc.

² V. Canestri, *La rubrica de' Parochi*, ubi Parochus normam invenit sese gerendi in iis, quæ spectant ad sui ministerii exercitium. — Et *Synodus Novariensis*, pag. 214 et seqq.

DISPUTATIO SECUNDA DE SACRAMENTO BAPTISMI

CAPUT PRIMUM

DE NOMINE, NATURA, INSTITUTIONE ET NECESSITATE BAPTISMI

519. Q. 1. *Quid est Baptisma, et an sit verum Sacramentum*¹?

R. *Baptismi* nomen græcam habet originem, ac generice significat *immersionem* et *ablutionem*. Verum prout est ritus christianæ Religionis, definitur baptismus in Catechismo Romano: *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo*. Communiter tamen, et explicatius solet definiri: *Sacramentum a Christo institutum ad spiritualem hominum regenerationem, quæ fit per ablutionem aquæ et cum expressa SS. Trinitatis invocatione*. Dicitur: 1. *Sacramentum a Christo institutum*, et sic convenit cum aliis Sacramentis: 2. *ad spiritualem hominum regenerationem*, sic patet ejus differentia; 3. *per ablutionem aquæ*, ut designetur ejus materia; 4. *et cum expressa Sanctissimæ Trinitatis invocatione*, ut ejus forma indicetur².

Baptisma esse verum N. L. Sacramentum, de fide est a Tridentino et Florentino definitum. Et sane tria, quæ requiruntur ad verum et proprie dictum Sacramentum, in Baptismo concurrunt: — 1. concurrunt ritus externus et sensi-

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 95: it. *Opera Dogmatica*, sess. VII. — Saporiti, *Notificazione istruttiva sul Battesimo*. Genova, 1756. — Ferraris, v^{is} Baptismus, Baptisterium (art. novus).

² Klee, *Histoire des dogmes*, t. II, plura habet ad rem. Diximus autem prout est ritus christianæ religionis; nam una cum sanguine hostiarum effuso ad placanda numina ubique reperiuntur baptismata et ablutiones, ad eluendas maculas peccati etiam in pueris et partu recentibus, ut ex historia probat Martinet, *Instit. Theol.*, vol. IV.

bilis; talis enim est ablutio aquæ: talis expressa Trinitatis invocatio; — 2. Christi institutio; etenim quod hic ritus a Christo institutus sit, probant verba ipsius: *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris*, etc.¹. Hoc nec ipsi hæretici audent inficiari; — 3. gratiæ collatio ex divina institutione, quod constat ex illo Christi oraculo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*²; ergo poterit qui renatus fuerit: at qui potest cælum introire, Dei gratia debet esse donatus. Hinc Tertullianus Baptismum vocat *Sacramentum aquæ*³. Et Augustinus habet⁴: *Si Evangelicis verbis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti Marcion (hæreticus) Baptismum consecrabat, integrum erat Sacramentum (K)*.

520. Valde probabiliter dicimus cum Catechismo Romano, Nazianzeno, Augustino et D. Thoma, Baptisma fuisse institutum ante Christi passionem, quando Christus in Jordane voluit a Joanne baptizari: tunc enim videtur aquæ virtutem regenerandi ex illo contactu tributam fuisse. Promulgatum vero constat post resurrectionem, cum Christus ipse Apostolos misit in universum mundum: *Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti*⁵.

521. Q. 2. *Quid statuendum de necessitate Baptismatis?*

R. Baptismus post sufficientem Evangelii promulgationem omnibus omnino necessarius est ad salutem necessitate medii, nisi ejus vices suppleat votum vel martyrium.

Diximus 1: *Post sufficientem Evangelii promulgationem, ut Tridentinum docet*⁶; cum enim lex Baptismi positiva sit, non potest obligare, nisi sit sufficienter promulgata. Hinc Apostolus: *Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante*⁷? Theologi autem ancipites sunt in hac sufficienti promulgatione definienda, etsi communiter censeant quoad Palæstinam intra decem, et intra quadraginta annos quoad romanum Imperium illam factam esse. Docent item hanc promulgationem relativam

¹ Matth. xx. — ² Joann. iii.

³ *De Baptismo*, c. i. — ⁴ *De Baptismo*, l. III, c. xv.

⁵ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 96. — Et Knoll.

⁶ Sess. vi, c. iv. — ⁷ Rom. x.

esse tum respectu Regnorum, si quidem apud Americanos sæculo XV nondum ea habebatur, et quoad incolas Oceaniæ vix initio sæculi XIX; tum respectu individuorum, qui si Evangelium invincibiliter ignorant, nequeunt tali obligatione ligari. Illi ergo, apud quos Evangelium nondum penetravit, in eadem conditione adhuc versantur, in qua versabantur gentes ante Christi adventum: qui proinde si boni permanent, secundum rectam rationem vivendo, non damnabuntur: *In nationibus*, ait D. Bernardus, *quotquot inventi sunt fideles, adultos quidem fide et sacrificiis credimus expiatis; parvulis autem solam profuisse et suffecisse parentum fidem*¹. Vel alio medio Deus illis fidelibus providebit, sicut providit Cornelio².

Diximus 2: *omnibus omnino necessarius est ad salutem necessitate medii*, ergo etiam infantibus: quod de fide est contra Manichæos, Messalianos, Pelagianos, Wicleffitæ, Valdenses, Socinianos, Calvinianos et protestantes passim, præsertim rationalistas. Veritas catholica probatur ex his Scripturæ verbis: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*³. Quæ quidem cum generalia sint, etiam infantes obstringere debent: qui tamen cum non sint capaces præcepti positivi, dicendum est ea verba necessitatem medii includere, seu conditionem *sine qua non*. Id confirmat traditio, cujus testes sunt Patres: S. Augustinus habet: *Cum baptizandis parvulis festinatur et curritur... sine dubio creditur aliter eos in Christo vivificari omnino non posse*⁴. S. Cyrillus scribit: *Si quis non baptizatur, salutem non habet præter solos martyres*⁵. Et S. Ambrosius loquens de hac re ait: *Christus utique nullum excipit, non infantem, non aliqua præventum necessitate*⁶. Ratio theologica suffragatur: nemo potest salvari, nisi per Christum, sic ut illi incorporatur et ejus fiat membrum; at est per Baptismum, quod homo Christo incorporatur et illius membrum fit⁷. Hinc Tridentinum: *Si quis dixerit Baptismum*

¹ *De Bapt.*, c. i. — ² Act. x.

³ Joann. iii. — ⁴ Ep. clxvi ad Hieron. — ⁵ *Catech.* iii.

⁶ L. I, *De Abr.*, c. xviii. — ⁷ S. Thomas, p. 5, q. 60, a. 1.

*liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem, anathema sit*¹.

Baptismus autem adultis est insuper necessarius necessitate præcepti; nam quod est necessarium necessitate mediæ ad salutem, tanto magis debet esse necessarium necessitate præcepti in persona capaci, quæ proinde, si potest, in re Baptismum suscipere debet.

Diximus 5: *Nisi ejus vices suppleat votum vel martyrium*: hæc autem non infirmant Baptismi necessitatem; cum sint tantum in ejus supplementum. Quod ut plenius intelligatur, notandum: medium salutis vel est *internum*, nempe gratia sanctificans; vel *externum*, nempe in præsentem Baptismus. Ubi hoc est discrimen: sine medio interno actu et re percepto impossibile est vitam æternam obtinere, nam sine gratia salvatur nemo. At sine medio externo, nempe Sacramento, potest utique homo salvus fieri, si aliunde possit gratia sanctificante donari; quia Christus medium externum ordinavit ad interiori gratiam producendam: si ergo in aliquo casu possit hæc gratia alio medio produci, jam salus obtinetur: hoc porro evenit per martyrium et Baptismi votum.

a. Per martyrium: martyrium vices supplere Baptismi etiam in infantibus, probat constans et perpetua Ecclesiæ praxis, quæ semper uti martyres venerata est infantes ab Herode pro Christo necatos². Quod fundamentum habet tum in illis verbis Domini: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo*⁵ (porro isti infantes Christum sunt confessi *non loquendo, sed moriendo*, ut canit

¹ Sess. VII, c. V, *De Bapt.*

² Neque dicas istos infantes decessisse sine peccato originis utpote circumcisos, ideoque coli ut sanctos, non ut martyres. Hoc enim de pluribus verificari non potuit (etiãsi ponatur, quod circumcisio peccatum originale deleat): ratio quia circumcisio non dabatur ante octavam nativitatis diem; Herodes autem omnes infantes jussit occidi a bimatu et infra. Neque dicas martyrium esse actum fortitudinis, cujus illi infantes non erant capaces. Utique martyrium sumptum pro voluntaria mortis acceptance est actus fortitudinis formaliter; sed accipi etiam potest pro ipsa morte pro Christo tolerata, quo sensu satis est, ut sit actus fortitudinis objective; sic etiam ut martyres habentur plures infantes in odium Christi necati. — V. Benedictus XIV, Constitutione *Beatus Andreas*, 22 feb. 1755.

⁵ Matth. X.

Ecclesia); tum in illis: *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam*². Hinc Cyprianus vel quivis alius: *Martyrium appellatur tam corona, quam Baptisma; quia baptizatur pariter et coronatur*.

b. Per Baptismi votum (quo intelligitur contritio perfecta, vel amor Dei super omnia cum desiderio Baptismi suscipiendi); porro votum vices Baptismi, in illius suscipiendi impotentia, supplere constat ex eo, quod perfecta charitas est inseparabiliter conjuncta cum gratia sanctificante, juxta illud: *Qui diligit me, diligitur a Patre meo*⁵: idque declaratum habemus in Tridentino⁴. Unde Innocentius III consultus de Judæo, qui se ipse baptizaverat, ait nullum esse Baptisma; si tamen continuo decessisset, ad patriam evolasse, utique ob votum Baptismatis⁵. Et divus Ambrosius de Valentiniano mortuo catechumeno, sed vivo Baptismum desideranti, aiebat: *Non habet ergo gratiam quam desideravit? non habuit quam poposcit? certe quia poposcit, accepit*.

522. Objiciunt 1: *Qui Evangelium invincibiliter ignorat, non tenetur lege Baptismi; atqui tales sunt qui in infantia moriuntur*.

R. Infantes, qui sine baptismo moriuntur, non damnantur, quia violantur baptismi legem; sed excluduntur ab æterna beatitudine, quia originali peccato detinentur. Nempe si Baptisma « ipsis conferatur (audiatur Perrone), hi jus acquirunt ad æternam ac supernaturalem felicitatem, ad beatitudinem scilicet *per se* humanæ naturæ indebitam. Quod si his non applicetur, quancumque demum ob causam id contingat, ipsi non privantur nisi beneficio gratuito, nec pejor fit eorum conditio, perinde ac si nunquam humana natura evecta esset ad ordinem supernaturalem. Hæc quidem privatio in præsentiarum ordinem habet damnationis ob relationem ad culpam originalem, quæ ab infantibus nascendo contrahitur; ast in se et absolute nihil detrahit, ex eo, quod exposcit humanæ naturæ conditio. »

523. Objiciunt 2: *Si infantes Christianorum absoluta Baptismi necessitate tenerentur, pejor foret istorum conditio, ac eorum qui*

⁴ Matth. X. V. Benedictus XIV, l. III, c. XV, *De Canonizatione Sanctorum*.

² L. *De singular. Clericor.* — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 101. — Ferraris, *vº Martyrium*.

⁵ Joann. XIV. — ⁴ Sess. VII, can. IV.

⁵ *Decr. Greg.*, l. III, t. XLII, *De Bapt.* — V. Charvaz, *Guida del Catechumeno valdese*, l. VII.

nascabantur olim sub lege naturæ, et nunc nascuntur ab infidelibus negativis (qui nempe nullam adhuc habuerunt veræ Religionis notitiam); nam tales infantes per parentum fidem (ad summum per aliquod signum externum illis applicatum) salvantur.

Negamus Christum quoad Christianorum parvulos restrinxisse media salutis; nam ut constat ex historia, paucissimi eorum quibus non est promulgatum Evangelium, veram fidem conservarunt, ideo paucissimis infantibus profuit ac prodest infidelium parentum fides. Contra vero, cum Evangelium ubique terrarum promulgatum fuerit, certe longe pluribus infantibus subventum est, et subvenitur per lavacrum regenerationis a christianis parentibus¹.

CAPUT SECUNDUM

DE MATERIA ET FORMA BAPTISMI

524. Q. 1. *Quænam est materia remota Baptismi?*

R. De fide est, materiam remotam Baptismi non aliam esse præter aquam naturalem, ut clare innuunt ea Christi verba ad Nicodemum: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto*, etc.: ubi Christus aquam et Spiritum sanctum conjungit, ut significaret, materiali atque exteriori aquæ ablutioni adjectam esse interiorem Spiritus sancti gratiam ad regenerationem producendam. Et illud Eunuchi Reginæ Candacis ad Philippum: *Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? ... descenderunt uterque in aquam*². Hinc Tridentinum definit: *Si quis dixerit aquam veram et naturalem non esse de necessitate Baptismi; atque ideo verba illa D. N. J. C.: Nisi quis, etc., ad methaphoram aliquam detorserit, anathema sit*³. Hujus autem veritatis testes sunt omnes Patres et

¹ V. Perrone, *Il protestantismo e la regola di fede*, p. II^a, c. iv, a. 2. — Gousset, *De Baptismo*. — *Tesori di confidenza*, ecc. — Muzzarelli, *Buon uso della logica*, ecc. Opusc. xxv, della salute dei Pagani. — Frayssinous, *Conférences*, etc., le salut des hommes.

² Act. viii. — ³ Sess. vii, can. ii.

quotquot supersunt Rituales libri latinorum, et orientalium ecclesiarum euchologiæ, ut ostendit Renaudotius.

Est contra Bezam putantem quovis liquore Baptisma in necessitate conferri posse: contra Seleucianos docentes in igne esse baptizandum, juxta illud Joannis Baptistæ, qui ait Christum esse baptizatum *in Spiritu sancto et igne*¹; contra Socinianos, Quakeros, aliosque, qui per aquam accipiunt munditiam cordis². Verum allata Scripturæ verba non nisi de vera aqua accipi possunt, ut ex verbis textus, et ex traditione constat. Hinc Augustinus: *Quid est Baptismus Christi? lavacrum in verbo: tolle aquam, non est Baptismus; tolle verbum, non est Baptismus*³.

Loquendo de validitate fatentur omnes, naturalem esse existimandam aquam fontis, putei, maris, fluminis, lacus, cisternarum et pluvialem; nec refert frigida sit, an calida⁴. Idem est de aqua resoluta ex nive, glacie vel grandine: de aqua sulphurea, seu minerali: de aqua defluente tempore nimbo a pariete vel arborum foliis, aut collecta ex densatis vaporibus. Idem de rore, de aqua venenata, turbida vel mixta cum alia re; modo aqua sit adhuc prædominans ita, ut in communi existimatione adhuc censeatur aqua. Sed habetur ut materia invalida sanguis, lac, oleum, vinum, urina, fel, puita: item succus herbarum ac fructuum; cum non sit aqua. Habetur autem communiter uti dubia materia: jus, lixivium, theum, coffea, aqua soluta ex sale, cervisia, atque atramen-

¹ Matth. iii. Hoc dixit Joannes ad discriminandum Baptismum suum, quasi diceret, se tantum baptizare in aqua, et Salvatorem in Spiritu sancto esse baptizatum, qui ignis est peccata consumans; vel qui igne charitatis inflammatur nos. — V. S. Augustinus, tract. xv, *In Joann.* — Ansaldo, *De baptismo in Spiritu sancto et igni*; Mediol. 1752.

² V. Mœhler, *La Simbolica*, t. II, § 68. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 102.

³ Tract. xv, *In Joann.*, n. 4. Atque ideo falsum et suppositivum habetur decretum Sylicii papæ, quo dicitur validum Baptismum in vino collatum; illud enim decretum omnium primus post plura sæcula protulit et invexit Theodoretus cantuariensis, proprio Marte.

⁴ Hic notamus ex R. Rituali et Synodo Novariensi pro incolumitate puerorum in rigida hieme, parum aquæ tepefactæ esse miscendum in cochleario cum aqua baptismali.

tum, quamvis sit tenue; cum talis aqua magis corpus polluat, quam lavet.

Diximus *loquendo de validitate*. Nam ad licitatem quod spectat, extra necessitatem (in Baptismo saltem solemnium) sub mortali est adhibenda aqua munda et pro baptismo specialiter consecrata; tum ex præcepto Ecclesiæ; tum in reverentiam Sacramenti ¹.

525. *Quid (dices) de aqua arte alchymica educta ex floribus, plantis, radicibus et materiis similibus?* Concina et Gonet cum D. Thoma negant aquam illam esse validam; quia artificialis est. Sed Continuator Tournely, Croix, Holzman, etc., dicunt eam esse probabiliter validam; et ideo in necessitate extrema esse adhibendam sub conditione: *Si hæc materia sit sufficiens*. Docent enim Philosophi in mixtis semper vere et formaliter remanere elementa, quæ adhuc ars chymica posset in species suas resolvere, si ita placeret; et sic evade-ret vera aqua ut prius erat. Videtur etiam jus canonicum convenire ².

Dicimus *arte alchymica*; nam aqua naturalis simpliciter distillata a rosis aut aliis floribus in aqua infusis, est vera aqua naturalis.

526. *Quid (addes) de saliva, sudore et lacrymis? de aqua fluente e vite et plantis? De glacie et nive non solutis?* De saliva verius illam asserunt materiam omnino ineptam, ut declaravit Innocentius III ³: idem communiter docent de sudore et lacrymis: non enim est vera aqua. — Aquam vero fluentem e vite et plantis, licet aliqui faciant materiam absolute invalidam, cum potius succus sit; melius tamen illam dubiam docent, quia adhuc aliquid continet de vera aqua. — Quoad ultimum vero, si nix vel glacies (quod item currit de pruina et grandine) a baptizante ipso ita applicetur baptizando, ut frictione illa resolvatur et fluat, baptismus est validus; quia reipsa adhibet aquam. Si autem nix vel glacies a baptizante injiciatur tantum baptizandi cor-

¹ Hujus consecrationis seu benedictionis meminit Auctor *Const. Apostol.*, l. VII et VIII; S. Basilius, lib. *De S. S.*, c. xvii; S. Cyprianus, *Epist. lxx.*, ad Joann., S. Ambrosius, l. I, *De Sacr.*, c. v; et S. Augustinus, *Hom. xxvii* et l. — V. Liguori, *Homo Apostol.*, tract. XIV, n. 8. Si aqua benedicta tam imminuta sit, ut minime sufficere videatur, alia non benedicta admisceri potest, in minori tamen quantitate: Rituale. « Il arrive quelquefois que les parents ont à cœur que leurs enfants soient baptisés avec l'eau du Jourdain qu'ils se sont procurée par un moyen sûr; nous croyons qu'on peut acquiescer à leur désir sans s'éloigner des règles de l'Église, en mêlant une petite quantité de cette eau avec celle qu'on prend dans le baptistère. » (Gousset.)

² C. *In quadam*, de celebr. Missæ.

³ C. penult., *De Bapt.* — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 195.

pori, e cujus calore dein resolvatur, Anversa adhuc putat validum; sed dicendum non valere, aut saltem esse dubium, quia corpus non videtur a baptizante vere abluui.

527. Q. 2. *Quænam est materia proxima Baptismi?*

R. Cum materia Sacramenti proxima non aliud sit, quam usus et actualis applicatio materiæ remotæ facta subjecto, cui Sacramentum confertur, cumque aqua applicetur baptizando per ablutionem, clare deducitur, *ablutionem* ipsam esse materiam Baptismi proximam. Hæc autem ablutio tripliciter fieri potest: 1. per immersionem, corpus nempe mergendo in aqua sicut in balneo: primis sæculis Baptismus conferebatur per trinam immersionem ¹; 2. per aspersionem, modo quo solent aspergi fideles aqua lustrali; 3. per infusionem, vel potius effusionem: et est ablutio hodie in usu in Ecclesia latina, quæ consistit in effundendo aquam super caput baptizandi.

Ad valorem Baptismatis nihil refert quocumque modo ex dictis puer abluatur, cum semper censeatur vere ablutus. Hæc nostra propositio non est contra Lutheranos vel Calvinistas, qui nobiscum hæc in re conveniunt. Sed contra Græcos schismaticos, qui dicunt Latinos a fide catholica discessisse omittendo trinam immersionem: at frustra ipsi nos calumniantur; licet enim illa triplex immersio esset in usu penes veteres, non ita tamen observabatur, ut haberetur tanquam invalidus Baptismus collatus per simplicem infusionem vel aspersionem. Unde si quæ citantur statuta id prohibentia, respiciebant licitatem, non autem baptismi validitatem. Testem appellamus Cyprianum episcopum, qui doctrina et sanctitate præfulsit sæculo III: consultus, quid sentiendum esset de Baptismate clinicorum, qui aqua salutaris non erant loti, sed tantum perfusi, respondit *aspersionem quoque aquæ instar salutaris lavacri obtineri* ². Idem confirmatur ex facto, quod legitur in Actis Apostolorum, ubi constat tria circiter homi-

¹ Ambrosiani caput infantis leviter et ex parte in aqua mergunt, crucem cum ipso signando.

² *Epist. lxxvi.* Clinici more Ecclesiæ dicebantur qui falso Religionis prætextu ad mortem usque differebant Baptismi susceptionem. Est a græco *cliné*, lectulus.

num millia Baptismum recepisse eadem die; at verisimile non est, multitudinem tantam fuisse intra spatium unius diei ab Apostolis baptizatam per trinam illam immersionem: verisimilius profecto est illam baptizatam per simplicem aspersionem vel infusionem¹. Et S. Laurentius sanctum Romanum urceo baptizavit in carcere²: et S. Lindgerus hortabatur mulieres, ut morituros infantes baptizarent *intinctos aqua, vel superinfusos*³.

Id constat insuper ex veteribus picturis, teste Martenio, in quibus cernitur baptismus infusione datus. Doctrina ergo in romana Ecclesia vigens, quæ tenet valere baptismum quocumque modo ex dictis ministretur, certa est ex parte facti. Sed etiam de fide est ex parte juris, cum Tridentinum definiat: *Si quis dixerit, in Ecclesia romana quæ omnium Ecclesiarum mater est et magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam, anathema sit*⁴.

Diximus ad valorem *Baptismatis*; ad licitatem enim in qualibet Ecclesia sub gravi observanda est ea, quæ viget consuetudo; cum res gravis sit. Hinc (si non urget necessitas) trina ablutio ex Rituali romano sub gravi requiritur: nempe infunditur aqua super caput infantis in modum crucis, simul verba proferendo hoc modo: *N.* (exprimatur nomen baptizandi) *ego te baptizo in nomine Patris* † (fundat primo), *et Filii* † (fundat secundo), *et Spiritus sancti* † (fundat tertio).

Dices: *Sine immersione non repræsentatur figura sepulchræ Christi, ut vult Apostolus*: Consepulti enim sumus cum illo (Christo) per baptismum in morte⁵. *Et sine trina immersione non significatur Trinitas personarum, nec triduum quo Christus mortuus jacuit in sepulchro.* — R. Quocumque modo fiat ablutio præter immersionem, sepultura Christi repræsentatur, licet non ita expresse; nam quocumque modo ea fiat, corpus hominis vel aliqua pars ejus aquæ supponitur,

¹ Cap. II. Justis de causis Ecclesia latina immersionis ritum omisit, ac præcipue ut puerorum incolumitati et mulierum pudicitia consuleretur, et plurimorum ministrorum imbecillitati, qui sunt nimis debiles ad corpus baptizandi immergendum et sustinendum, etc. Ita Angelicus, 3 p., q. 66, a. 7.

² Acta SS. apud Surium. — ³ Martenius, *De Antiq. Eccl. ritib.*, l. I.

⁴ Sess. VII, c. III, *De Bapt.* — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 107.

⁵ Rom. VI.

sicut corpus Christi sub terra fuit positum. Significatio autem Trinitatis jam fit in baptismo per verba formæ. Tandem triduum sepulchræ Christi non est de necessitate salutis, quia etiamsi una die fuisset sepultus vel mortuus, sufficisset ad perficiendam nostram redemptionem. Ideo hoc non est de necessitate Sacramenti¹. Ceterum loco trinæ immersionis, trina ablutio præcipitur etsi non de necessitate.

528. Q. 3. *Quæ corporis pars est abluenda ad validum Baptisma?*

R. Pro certo habent omnes valere Baptisma, si ablutio contingat in capite uti præcipua corporis parte. Imo communissime docent valere etiam, si contingat in scapulis, humeris, pectore vel parte alia principali; quia est vera hominis ablutio: quanquam extra necessitatem semper caput sit præferendum. Quia tamen semper remanet aliquale dubium, cum dissidium sit inter Doctores, ut notat Benedictus XIV², cumque hac in re tutiora sequenda sint; merito docet Angelicus, quod si caput non abluatur, Baptisma sit postea iterandum sub conditione, uti etiam Rituale præscribit: quod multo magis fieri debet, si Baptismus datus sit in digito, in pede, vel alia parte minima corporis.

Si vero ablutio contingat tantum in *veste*, tale Baptisma esset prorsus invalidum; cum sic non abluatur homo. Quod si ablutio tangat tantum *capillos*, alii negant cum Concina valere Baptismum; quia crines non sunt animati: alii probabiliter affirmant illud valere; quia licet crines non sint animati, bene sunt partes hominis (idem dicunt, si tantum abluantur *ungues*). Nobis videtur recta opinio Lugo et Laymani, qui in necessitate dicunt Baptisma esse conferendum sub conditione, cum res non sit omnino certa: quod si jam absolute fuerit datum, iterum sub conditione *si non es baptizatus*, repetendum. Hinc monet Rituale, quod si baptizandus sit capillatus, *digitis sinistræ manus cæsariem ejus discriminet Sacerdos, dum dextera aquam infundit*: et optimum tunc erit, si in fronte abluatur puer (L).

529. Q. 4. *An infans in necessitate baptizari possit, si nondum natus?*

¹ D. Thomas, 3 p., q. 66, a. 7.

² *De Syn. Diœc.*, l. VII, c. v.

R. *Cum... præscribitur nemini sine Baptismo competere salutem, ex illa maxime pronuntiatione Domini, qui ait: Nisi renatus ex aqua quis erit, etc.*¹, certum est nullum esse Baptisma: 1. si pro puero abluatur corpus matris: nam puer est a matre omnino distinctus; 2. si infans in utero matris clausus in nomine Trinitatis benedicatur: quod est contra Cajetanum; a cujus tamen operibus jussu Pii V hæc opinio expuncta fuit; 3. si mater nomine pueri oret Deum, et ea oratione ipsa mortem ejus offerat in contestationem veræ fidei, ut excogitavit Ludovicus Bianchi; 4. si ipsi parentes pro puero preces fundant ad Deum cum efficaci desiderio Baptismum eidem conferendi: quod non inverisimile putavit Amort². Omnes enim isti modi sunt insufficientes, cum in nullo eorum verificetur, quod ex aqua renascatur puer: quare si iste in matris utero clausus non potest ullo modo aqua tingi, ejus saluti æternæ in cælis provideri non potest.

530. Quod si puer in ipso matris utero per aliquod instrumentum aqua tingi possit, etsi nondum pars ulla in lucem prodierit, utrum valeat Baptisma sic collatum, disputant. Alii negant; quia nemo dici potest *renatus*, nisi prius natus sit; nam de Baptismo dictum est: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*. Addunt auctoritatem Ritualis, cujus en verba: *Nemo in utero matris clausus baptizari debet*. Addunt SS. Thomam, Augustinum, Isidorum³. Sed alii satis probabiliter affirmant, quibus non parum adhæret Benedictus XIV⁴; quia talis homo jam existit viator, et ideo potest Baptisma suscipere. De tali autem existentia explicant vocabula *nasci* et *renasci*; nonne de Christo in utero Virginis vix concepto dictum fuit: *Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est*⁵? Rituale autem et Patres explicant de puero ita clauso in utero matris suæ, ut

¹ Ita Tertullianus, *De Bapt.*, c. XII.

² Has hypotheses jam inanes ostenderat Vasquesius in 3, p. 4, *S. Thom., disp. CLI.* — V. Bergier, *Dictionnaire*, etc. — Ricard et Giraud, *Bibliothèque sacrée*, vi^e Enfants, Baptême. — Perrone, *De Baptismo*. — Pallavicini, *Storia del Concilio Tridentino*, l. IX, c. VIII. Quoad sortem infantium sine Baptismo decedentium, V. t. I.

³ 5 p., q. 68, a. 11. — Ep. LVII ad Dardan. — Et c. CXV, de cons., d. 4.

⁴ *De Syn. Diœc.*, l. XI, c. v.

⁵ Matth. I. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 107.

baptizari nequeat, nisi abluendo solummodo corpus matris ipsius.

Nos (quoadusque Sedes Apostolica decretorium proferat judicium) cum Benedicto XIV putamus, in casu necessitatis talem puerum esse baptizandum sub conditione: et de hoc a parcho instruendas esse obstetrices; ideo magis, quod tunc baptismus non a Parcho, sed ab obstetrice (vel chirurgo) pudoris causa est dandus¹.

Diximus *etsi nondum pars ulla in lucem prodierit*; nam ex Rituali, *si infans caput emiserit et periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea si vivus evaserit, iterum est baptizandus*. Quod si aliquam partem emiserit, puer in ea conditionate, *si es capax*, baptizetur, urgente necessitate. Sed postea si perfecte nascatur et vivat, est rebaptizandus sub forma: *Si non es baptizatus, ego te baptizo, etc.* Sicut sub eadem conditione erit iterum baptizandus qui fuit baptizatus in utero clausus, si periculum evadat et foras prodit² (M).

531. Q. 5. Quænam est forma Baptismi?

R. Definitum est tum in Lateranensi³, tum in Tridentino⁴, veram et legitimam Baptismi formam consistere in his verbis: *Ego te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti*, juxta illud Christi præceptum: *Euntes in mundum univsum, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine*⁵, etc. Hisce Patres innixi uno ore docent nullum esse Baptismum sine trium divinarum Personarum distincta invocatione. Tertullianus habet: *Lex tingendi imposita est et forma præscripta: ite, inquit, docete nationes tingentes eas in nomine Patris*⁶, etc. Et sic Patres reliqui, quorum plures ex hac

¹ Laudatus Pontifex affert etiam doctrinam Sylvestri et Vasquesii, qui volunt esse baptizandum infantem licet adhuc involutum in secundina. Quod Layman censet probabile; nam secundina habetur veluti pars infantis, quia illa cum ejus umbilico continuatur.

² Rom. III. — ³ C. *Firmiter*. — ⁴ Sess. VII, c. IV.

⁵ Hæc forma semper viguit in Ecclesia catholica, cum hoc solo discrimine accidentali, quod Ecclesia græca omittit pronomen personale *ego*; et ejus loco dicit *baptizatur* vel *baptizetur servus Christi in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti*.

⁶ *De Baptismo*. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 108.

constanti baptizandi praxi argumenta eruebant ad confundendos Trinitatis osores.

532. Vides quinque ad formam pertinere, juxta quæ Baptismi valor expendi debet: 1. *Persona, quæ baptizat*, saltem in actu exercito; cum ipsa sit, quæ operatur; 2. *actus baptizandi*, ut sic materia determinetur ad specialem effectum; 3. *persona, quæ baptizatur*; sicut enim ablutio, ita et forma circa determinatam personam versari debet; 4. *Unitas divinæ naturæ*, ut vera habeatur Dei confessio; 5. *personarum distinctio cum propriis vocabulis*, ut probat Patrum consensus, Ecclesiæ praxis ac Christi institutio, a qua suum habet effectum Baptisma.

533. Q. 6. *Quæ variatio formæ Sacramentum Baptismatis invalidat?*

R. Videndum, an variatio formæ sit substantialis, an accidentalis:

Variatio *substantialis* habetur, quando non amplius existit substantia verborum, quæ præscripta sunt: hæc profecto Sacramentum invalidat. Esset si quis illud conferens dicat: *Ego te ungo in nomine*, etc. Vel *ego te baptizo in nominibus Patris*, etc.; vel *in Patre et Filio*, etc.; vel *cum Patre et Filio*, etc.; vel *in nomine Patris per Filium et Spiritum sanctum*. Non enim satis explicaretur unitas essentiæ divinæ.

Variatio vero *accidental* habetur, quando sensus adhuc remanet quoad substantiam: hæc Sacramentum minime invalidat, nisi variet in ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Esset si quis vel mutet idioma; vel substituat verba synonyma; vel si Latinus adhibeat formam Græcorum; vel omittat verbum *ego*. Ratio, quia adhuc satis redditur sensus. Vel (saltem in probabiliori sententia) si omittat verbum *in*; latino enim idiomate tacentur præpositiones ad elegantiam¹. Vel ob balbutiem formam corrumpat in fine; sic enim voces constitutæ sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significant, cum jam ab initio sensus præoccupatus sit. Hinc

¹ « Hæc sententia, spectata ratione, mihi videtur verior; sed cum agatur de valore Sacramenti, saltem ob auctoritatem DD. dicerem ab altera non recedendum. Ideo talis omisio non posset excusari a mortali. » Ita Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 112.

Zacharias papa validum declaravit Baptisma ita collatum ob linguæ latinæ ignorantiam: *Ego te baptizo in nomine Patria, Filia et Spiritu sancta*. Vel si dicat: *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii*, etc., nam repetitio nominis ex se non mutat sensum¹. Vel *cum nomine Patris, Filii*, etc., ex variis decisionibus²: vel si omittatur conjunctio *et*, modo præponatur tertiæ personæ; nam ex communi usu, si sint plura nomina sufficit conjunctionem addere ultimo (N).

CAPUT TERTIUM

DE BAPTISMI MINISTRO

534. Q. 1. *Qui Baptismi minister quoad validam administrationem?*

R. Traditione constat et de fide est contra Calvinum, quemlibet sive sit vir sive femina, sive christianus sive non, sive in necessitate sive extra, valide Baptismum conferre; ad illius enim administrationem non requiritur actus Ordinis. Hinc Augustinus ait: Baptismum, *etsi nulla necessitate usurpetur, et a quolibet cuilibet detur, non posse dici non datum*³. Idque declaratum fuit a Lateranensi IV, capite *Firmiter*; et ab Eugenio IV in suo decreto ad Armenos. Sane, ut loquitur Angelicus⁴, pertinet ad Dei misericordiam, ut quæ sunt de necessitate salutis, quisque facile inveniatur. — Quæ autem opponuntur documenta, quibus nempe prohibetur feminis, hæreticis, infidelibus et laicis Baptismum conferre, intelligenda sunt de licitate, et maxime de Baptismo publico et solemniori, ut patet ea volvendo: quo sensu Tertullianus scribit: *Non permittitur mulieri in ecclesiis loqui, sed nec docere nec tingere nec offerre*⁵. Et Carthaginense IV: *Mulier baptizare non præsumat*.

¹ Id probabilis: attamen quia contraria opinio non est omnino improbabilis, ideo talem formam censeo non esse tutam. Ita Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 111. — ² Ita S. Pœnit. 18 julii 1825. — S. C. C. 24 maii 1823, ut refert Ferraris, *Bibliotheca*, etc., in nova Ed. Montis Cassini. Et ex decr. Benedicti XIV, 7 dec. 1741, ut refert Alasia.

³ Contra Parmen., l. II. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 103.

⁴ 3 p., q. 67, a. 5. — ⁵ *De virginib. veland.*, c. ix.

535. Triplex autem distinguitur Baptismi administratio: *Solemnis*, et ea dicitur quæ fieri consuevit in solemnitatibus Paschæ et Pentecostes; *publica*, quæ passim fit suis ritibus ac cæremoniis; *privata*, quæ fit in necessitatis casu, cæremoniis omissis. — Item triplex distingui solet Baptismi minister: unus *ordinarius*, qui nempe jure ordinario vel solemniter vel publice baptizat; alter *extraordinarius*, qui publice quidem baptizat, sed ex delegatione; tertius *necessitatis* qui in necessitatis casu privatim, cæremoniis omissis, baptizat. Hoc posito:

Dicimus 1: *Minister ordinarius* Baptismatis solemniter est Episcopus, ut apud omnes in confesso est, Baptismi autem publici ordinarius minister jure divino est non solum Episcopus; sed etiam Sacerdos, licet subordinatus: constat tum ex decreto Eugenii IV ad Armenos; tum ex Catechismo romano: tum demum ex praxi Ecclesiæ, quæ hoc sensu semper intellexit illa Christi verba: *Euntes docete, baptizantes*. Quæ praxis roboratur exemplo tum ipsius Christi, qui per se quidem orabat et prædicabat, non tamen per se baptizabat¹; tum Pauli, qui testatur paucos a se baptizatos dicens: *Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare*². Hinc a primis temporibus factum est, ut Episcopi ad majora vocati onus baptizandi relinquerent presbyteris inferioribus. At præcepta a Tridentino, et facta Paroeciarum distinctione, hodie jure ecclesiastico *minister ordinarius ac legitimus est Parochus, vel alius Sacerdos a Parocho vel ab Ordinario loci delegatus*, uti ait Rituale romanum³; æquum sane est ut ipse pastor suis ovibus provideat⁴.

Dicimus 2: *Minister legitimus et extraordinarius* Baptismi publici vi ordinationis est Diaconus, ut habet ex Pontificale R. et liquet ex Actis Apostolicis, ubi Philippus diaconus eu-

¹ Joann. iv, 2. — ² I Cor. i.

³ Tridentinum, sess. xxiv, c. xiii, *De Ref.* De Fontis Baptimalis origine et benedictione, vid. Benedictus XIV, *Notificatione* 1. — Gousset, *De Baptismo*.

⁴ Hinc si mulier casu pariat in pago non suo a proprio duabus vel tribus tantum horis distante, potest urgere, ut in sua Ecclesia proles baptizetur. Imo id præcipitur in Novariensi Synodo si possit commode fieri. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 115.

nucho contulisse Baptismum perhibetur, et varios baptizasse¹. Verum id ex usu Ecclesiæ, et jure² intelligitur tantum de commissione, vel licentia Episcopi aut Parochi: quæ quidem est tribuenda tantum in necessitate³. Ait enim Angelicus: *Dicuntur diaconi quasi ministri, quia videlicet ad diaconos non pertinet aliquod Sacramentum principaliter et quasi ex proprio officio præbere, sed adhibere ministerium aliis majoribus in Sacramentorum exhibitione: et sic ad diaconum non pertinet, quasi ex proprio officio tradere Sacramentum baptismi, sed in collatione hujus Sacramenti et aliorum assistere et ministrare majoribus*⁴. Commissio autem sed deputatio diaconi adeo est in præcepto, ut (in communi ac probabiliori sententia) sub gravi prohibeatur Diaconus sine illa publice baptizare, licet Parochus absit a quo petatur facultas, et urgeat casus.

Dicimus 3: *Minister necessitatis* quoad Baptisma privatum est quilibet homo. Patet ex Lateranense IV; ex decreto ad Armenos; ex praxi fidelium; et ex Patrum consensu. Audiat D. Hieronymus: *Si necessitas, ait, cogit, scimus etiam licere laicis baptizare*⁵. Imo tunc nedum quilibet possit, sed baptizare tenetur: *Secus*, ait Tertullianus, *laicus reus erit perditioni hominis*⁶. — Hic tamen ordo est observandus, ut nempe primus Parocho concedatur locus; cum ipsi specialiter animarum cura demandata sit. Qui si desit, en ordo ex Rituali: *Si adsit Sacerdos Diacono præferatur, Diaconus Subdiacono, Clericus laico, et vir feminæ*. Sed ex eodem Rituali hic ordo invertitur: tum si id pudor exigat; tum si unus præ alio melius baptizare sciat. Item ex jure Canonico prohibentur pater et mater propriam prolem baptizare, si alii adsint. Item si adsit Sacerdos, sed excommunicatus, in

¹ Act. viii, 38 et 42.

² Can. *Diaconos* xiii, dis. xciii. — Epistola S. Gelasii I ad Episcopum Lucanæ. — Concilium Illiberitanum, etc.

³ Quæ necessitas neque debet esse extrema, sed sufficit gravis et rationalis, ut infirmitas Parochi, absentibus aliis Sacerdotibus, multitudo baptizandorum, vel Parochi assistentia ad infirmos, etc. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 416.

⁴ 3 p., q. 67, a. 1. — ⁵ Dial. advers. Lucif.

⁶ *De Bapt.*, c. vii.